

DIRUDIENA BAINO LEGEALDI NAHASIAGO BATEN HOGEI IRUDI (2016-2020)

Ramon Sola

Iñigo Urkulluk PPrekin ituna eginez ireki zuen legealdia, eta Elkarrekin Podemosekin amaitu. Estatus Berriaren promesak bere horretan dirau. «De Miguel kasua» zigorrera iritsi da, eta beste batzuk azaleratu dira, hala nola Osakidetzarena eta Zaldibarko azken tragediarena. Pentsiodunek, Cabacasek edo Puigdemontek ere markatu dituzte azken lau urteok.

1.- GARAIPENA, AZKEN ORDUKO DISGUSTUAREKIN

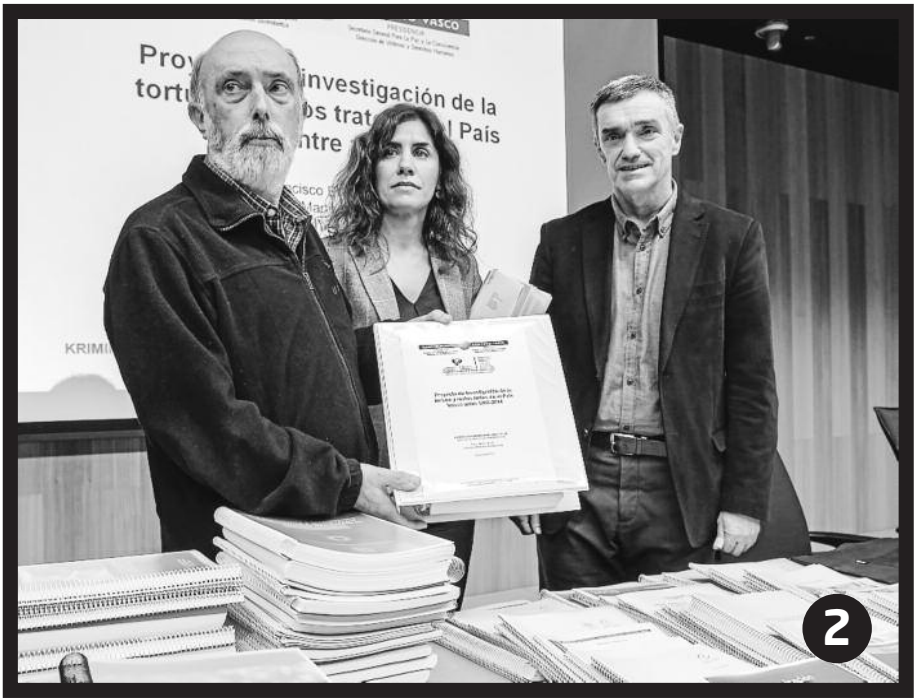
Iñigo Urkulluren EAJk irabazi zituen 2016ko irailaren 25eko hauteskundeak, tarte handiarekin, baina atzerrian bizi direnen botoen zenbaketak azken nahigabe txiki bat eta legealdirako erabakigarria izan den aldaketa bat ekarri zizkion. Izan ere, EH Bilduk hor lortu zuen 18. eserlekua, EAJ-PSE batura 37 legebiltzarkidetan utziz, hau da, boto bakar batengatik gehiengo absoluturik gabe. Hortik aurrera, Eusko Jaurlaritza arazorik gabe eta ikuspegi kontinuitatekin gobernatzera konformatu zen, baina Urkulluk beti bazkideren bat gehiago bilatzera behartuta ikusi zuen bere burua. Irudian, kargua hartzeko ekitaldia Gernikan, Urkullu bere aurreko lau lehendakariekin batera dela: ezkerretik eskuinera, Jose Antonio Ardanza, Patxi Lopez, Juan Jose Ibarretxe eta Carlos Garaikoetxea. Urkulluren bigarren legegintzaldia hastear zen.

Marisol RAMIREZ | FOKU

2.- TORTURARI ERREKONozIMENDU OFIZIALA, AZKENEAN

Lakuako Gobernuak bere zigilua jarri zion tortura aitortzen duen lehen txosten ofizialari. Laura Pego eta Paco Etxeberria buru dituen Kriminologiaren Euskal Institututuko taldeak egindako lanak (argazkian Jonan Fernandezekin) 4.113 kasu ziurtatu zituen azken hamarkadotan, oraindik irekita jarraitzen duen zenbaketa baten baitan. Krisi txiki bat gertatu zen argazkia aurkeztean, PSEk jarrera negazionista hartu baitzuen lehen unean, gerora zuzentzen joan zen arren errealitatea bere gain hartzeko. Nolanahi ere, Espainiako Gobernuaren Ordezkaritzak (PSOErenak) auzitara eraman du Uxue Barkosen exekutiboak prozedura eta talde berarekin Nafarroan antzeko azterketa bat egiteko emandako laguntza.

Andoni CANELLADA | FOKU

3.- ESKUINERA BEGIRAKO AURREKONTUAK

«Egonkortasunaren» argudioa ustiari zuen Urkulluk Alfonso Alonsoren PPrekin legealdiko lehen bi aurrekontuak adosteko. Besarkada horrek, Idoia Mendia eta Eneko Andueza PSEko buruzagien aurrean, Gobernu kontserbadore baten irudia sendotu zuen. Horrez gain, 2018ko maiatzean, Kongresuko talde jeltzaleak erabat ahulduta zegoen Mariano Rajoyren aurrekontuak babestuko zituela iragarri zuen. Hain ahul non, astebete eskas bat geroago, “Gurtel auzia” delakoaren epaiaren harira, PSOEk zentsura-mozio bat bultzatu baitzuen, Rajoy zalditik jaitsaraziz. EAJk 180 graduko bira egin eta mozioa babestu zuen. Hor amaitu zen, errebotez, PPk Urkulluri Gasteizen emandako aurrekontu babesa.

Juanan RUIZ | FOKU

4.- BITARTEKARITZA, PUIGDEMONTEN ETA NOREN ARTEAN?

“Procés” entzutetsuaren leherketak Urkullu mobilizatu zuen, baina ez bere kata-luniar homologoei laguntzeko, Estatuarekin bitartekari lana egiteko baizik, nahiz eta bi aldeen arteko desoreka nabarmena izan. 2017ko urriaren 26an, EAE-ko lehendakaria hurrengo eguneko Errepublikaren aldarrikapena galarazten saiatu zen, baina ez zuen lortu Puigdemont konbentzitzea, 155. artikulua ez zela aplikatuko bermatzen ez ziolako. Urkulluren telefonoaren beste aldean nor ze-goen jakitea falta da oraindik, enpresaburuen eskaera batean ezkutatu baitzen. Gertaerak Urkulluren eta Puigdemonten arteko ondorengo harremana zikin-du zuen. Eta baita alderdien artekoa ere: EAJri protesta gutun bat bidaltzera iri-tsi zen JxCat.

Monika DEL VALLE | FOKU

Gorka RUBIO | FOKU

5.- ARMAGABETZEA, BAIONAN; LEHENDAKARIAK, BERTIZEN

2018ko apirilaren 8a euskal historiara igaro da, ETak gizarte zibilaren bultzada-rekin eta nazioarteko ikuskaritzarekin bere burua desarmatu zuen eguna beza-la, Baionan zentratutako jardunaldi batean. Urkulluk prestakuntzetan parte har-tu zuela islatu zuen, baina azkenean distantzia jarri nahi izan zuen eta uko egin zion Lapurdiko hiriburura joateko gonbidapenari. Horren orde, Uxue Barkosekin batera agerraldi bat egin zuen Nafarroan, “Bertizko Adierazpena” izeneko aurkezteko, gerora inolako eraginik izan ez duena. Jean-Rene Etchegaray izan zen Baionan izan zen lehendakari bakarra. Ur-tebete geroago, Urkullu bera ez zen Kanbora joan, ETaren amaiera irudikatu zen lekura. Geroago, aldiz, Madrilera joan zen, Espainiako eta Frantziako presidente-ek antolatutako ziurtapen-ekitaldian parte hartzeko, Parisek “ETaren artxiboa” deiturikoa Madrilen entregatu zuen egunean.

Endika PORTILLO | FOKU

6.- JAURLARITZA ETA PATRONALA, BESOZ BESO

Irudia Urkulluk Estatuko CEOeko (Antonio Garamendi) eta Confebasko (Ro-berto Larrañaga) agintari gorenei egindako harrera batean jaso da. Protokolo-tik harago, patronalek EAJ-PSE Gobernuarekiko duten eta publikoki azaldu du-ten asebetetzea adierazten du argazkiak. Harremana oso estua izan da legealdi osoan, eta lehendakariak laguntza eman dio patronalari, behar izan duen guztietan, adibidez, eztabaida fiskal etengabea edo Bizkaiko metalaren greba luzean.

Jaizki FONTANEDA | FOKU

7.- 51.000 SINADURA POBREZIAREN AURKA

Eskubide Sozialen Gutuna erreferentzia bihurtu da justizia sozialaren aldeko eta bazterketaren aurkako borrokan. Pobreziaren aurkako Herri Ekimen Legegi-learen kanpainak 51.000 sinadura bildu zituen, eta horrela erregistratu ziren Gasteizko Legebiltzarrean, oraindik iritsi ez den eztabaida bat eskatuz.

Diru Sarrerak Bermatzeko Errenta etengabe eztabaidatu da legegintzaldi honetan, baita etxebizitzaren gaia ere, eta Save the Children bezalako erakundeen datuek, berriz, etxe askotako bazterketaren errealitatea erakusten dute.

8.- CABACAS, TRATU TXAR POLITIKO ETA JUDIZIALAK

Ertzaintzaren pilotakada baten ondorioz gertatutako Iñigo Cabacasen heriotzagarik emandako epaiak ez zuen eskandalua arindu, alderantziz baizik. Kondenatu bakarra egon zen (bitxia bada ere kargatu nahi izan ez zuen agintea, bi urteko espetxe zigorra ezarri zitzaiona), nahiz eta Bizkaiko Auzitegiaren epaiak oso argi utzi karga erabat justifikaezina zela.

Ertzaintzako buru eta polizia-etxeko arduradunak, Jorge Aldekoak, dimisioa eman zuen epailearen erabakiaren ostean. Baina erantzun politikoa, bere osotasunean, ez da batere asegarria izan familiarentzat; drama Lopezen Gobernuarekin piztu zen, baina Urkullurenak ez du ikerketa bultzatu. Irudian, Fina Liceran-zu eta Manu Cabacas, Gasteizko Legebiltzarren aurrean.

Endika PORTILLO | FOKU

Jaizki FONTANEDA | FOKU

9.- OSAKIDETZA, DIMISIOAK BAI, ARGIBIDE GARBIRIK ORAINDIK EZ

Legegintzaldiak auzitegietan utzi ditu tramitatzen ari diren Osakidetza Lan Eskaintza Publikoko irregulartasun salaketak. Azterketen filtrazioa gertuko pertsona eta taldeen kontratazioa bermatzera bideratutako sistema oso baten iberbergaren punta dela uste dute sindikatuek.

Osasun Saileko buruzagitzaren goiko irudiak (Nekane Murga eta Jon Darpon) auziak sortutako tentsioa islatzen du, baina ez du gardentasun handiagorik ekarri. Osakidetza kupula ere birmoldatu dute, eta lehiaketa sisteman aldaketak iragarri dituzte, ikertutako espezialitateen prozesuak geldiarazteaz gain.

Luis JAUREGIALTZO | FOKU

10.- OINARRIEI BURUKO AKORDIO HISTORIKOA... EDO EZ

Legegintzaldiaren erdian, EAjk eta EH Bilduk Estatus Berrirako oinarrien akordioa sinatu zuten. Ezkerreko independentismoak «historikotzat» jo zuen, Arnaldo Otegi eta Maddalen Iriartek Bilbon egindako agerraldian.

Itunak erabakitze eskubideari buruzko Estatus Berria finkatzera eta Estatuarekin harremanak berdinetik berdinerara eraikitzen jotzen zuen, baina haren garapena (letra txikia jartzea) adituen batzorde baten esku geratu zen, eta lanek argirik eta takograforik gabe jarraitu zuten.

Jaizki FONTANEDA | FOKU

11.- POLIZIAREN PREPOTENTZIA BIKTIMEN AITORTZAREN PAREAN

EAEn 1978tik 1999ra bitartean izandako «gehiegikeria polizialen» (eufemismo bitxia) biktimak aitortzen dituen legea atal esanguratsu batekin onartu zen Legebiltzarrean. Jusapol polizia plataformako ordezkariak Julen Arzuaga EH Bilduko bozeramaileari oihu egin zioten, «nazkagarria» zela esanez.

Jusapolek PPren babesa izan zuen. Eta txantxa egin zuen Parlamentuko korridoreetan, bere izenaren hasierako “J” hizkia edo pistola baten keinua izan zitekeena eginez. Gertakaria auzitegietan dago, nahiz eta larriena ez diren formak, baizik eta gaiaren mamia: Estatuko Segurtasun Indarrek ez dituzte egindako krimenak beren gain hartzen eta badirudi gainera egindakoaz harro daudela.

12.- TRANSFERENTZIAK, ORAIN BAI?

2015-16ko hauteskunde zikloan Sanchez Moncloara iristearen aldeko apustua egin zuen Urkulluk, baina Rajoyk botereari eutsi zion. 2018ko ekainean erreleboa iritsi zen zentsura-mozio bidez, eta lehendakaria laster hurbildu zen Madrilera 1979tik egin gabe dauden transferentziak eskari nagusi gisa hartuta.

Ordutik igarotako bi minilegislaturek apenas ekarri duten aurrerapenik. EAJ-PSE akordioan orain zehazten da Estatutua 2020an osatuko dela. Filmaren une honetan zaila da sinistea, euskal legee jarritako Estatuaren helegiteak transferentziak baino ohikoagoak direlako oraindik orain.

J. DANAE | FOKU

Juanan RUIZ | FOKU

13.- PENTSIODUNEN BORROKA, MADRILEN ETA LAKUAREN AURREAN

Pentsiodunen mobilizazioa 2018ko urtarrilean hasi zen, ezohiko indarrarekin eta epizentroa Bilbon jarrita. Pentsioen igoera iraingarriak eta PPren Exekutiboak erakutsitako mespretxuak piztu zuten metxa, baina kanpaina berehala jarri zen euskal erakundeei begira ere, pentsioak 1.080 eurora arte osatzea aldarrikatuz.

Urkulluren Gobernua auzia Madrilera eramaten saiatu den arren, eskumenen banaketan tematuz, manifestariak zuzenean interpelatu dute Jaurlaritzak, pentsiodunek Gasteizko Legebiltzarrean egindako mobilizazio honetan bezala.

14.- PRESOK; HUTSUNEAK, AKORDIOAK ETA PROPOSAMENAK

Aritz LOIOLA | FOKU

Urkulluk Sanchezzi presoak Euskal Herriko eta inguruko kartzeletan biltzea proposatuz amaitu du legealdia, aurretiazko baldintzarik gabe. Horrekin bere aurreko proposamena aldatzen du, bai geografiari dagokionez (lehen 250 kilometro aipatzen zituen) eta baita preso bakoitzak jarrera jakin batekin duen loturari dagokionez.

Legegintzaldiak hainbat legebiltzar-akordio utzi ditu, EH Bildutik PSeraino, baina, oro har, espetxe-politika aldatzeko garrantzi gutxiko eragile izaten jarraitzen du Jaurlaritzak. Rajoyk ez zion Urkulluri telefonoa hartu gaiari buruz hitz egiteko, eta Sanchezek ez dio kasu handirik egin oraingoz. Senideek ez diote informazioa emateari eta interpelatzeari utzi, Loiolako argazkikoa bezalako agerraldietan.

Jaizki FONTANEDA | FOKU

15.- MAMI HANDIKO AURREKONTU NEGOZIAZIOA

Pentsiodunen eskaerak funtsezkoak izan ziren Urkulluren eta EH Bilduren arteko aurrekontuen negoziazioan (PPren babesa galdu zuen Jaurlaritzak Rajoyren kargugabetzeari erantzunez). Politikoki berritasun garrantzitsua izan zen, bi hamarkada baitziren horrelako hurbiltze bat entseatzeko ez zela.

Elkarrizketek eduki eta xehetasun asko izan zituzten, ohi baino gardenagoak izateaz gain, eta akordio bat lortzeko zorian egon ziren bi aldeak, baina Lakuako azken eskaintzak ez zituen EH Bilduk ezarritako gutxieneakoak bete. Horren ondorioz, 2019an aurrekontuak luzatuz aritu behar izan zuen Urkulluk.

16.- ESTATUS BERRIA, ADITUEN NAHASMENA

EAJk eta EH Bilduk hitzartutako Estatus Berriaren oinarriak alderdiek izendatutako adituen batzordean bidean galdu zirela erakusten du argazkiak. Jeltzaleen errezeloak eta formatuak berak alde aurretik sortutako beldurrek enkargua desitxuratu dute eta, gainera, ez da akordio sakonik lortu. Hala ere, aipatzen den adostasun-ildo berria EAJ-PSE-EP triangeluak osatutakoa da.

Gaia argitzeko asmoz, EH Bilduk bilera berriak publikoak izatea eskatu du, baina ez du lortu. Estatus Berriaren proiektuak geratuta jarraitzen du eta baliteke Urkulluk hirugarren aldiz jarraian hauteskundeetan banderatzeko gisa erabiltzea gaia (EAJren seigarren saiakera da, 2001ean abiatutako Ibarretxe Planari erreparatzen badiogu).

Endika PORTILLO | FOKU

17.- DE MIGUELEN KASUAREN EPAIAK MITOAK ERAITSI DITU

Hamahiru urte arteko kartzela zigorrak ezarri ditu Arabako Auzitegiak azken hamarkadotan Euskal Herrian gertatutako ustelkeria kasu handienagatik. Alfredo de Miguelek (eskuinean) erakundeetan komisioko kobotzako sistema bat ezarri zuten EAJko buruzagi eta militantez betetako sare bati izena baino ez zion jartzen. Sabin Etxeak jarrera kontraesankorra hartu zuen hasieratik, auzitik bereiziz, baina, aldi berean, barkamena eskatuz. Legebiltzarreko eztabaida egiteke dago oraindik, epaia eman eta bi hilabetera. Eta badira zehazteko dauden beste zenbait gauza, De Miguele ondoz lanak edo eskandalua azaleratu ondoren Stoa enpresari kontrata publikoa mantentzea, adibidez.

Jaizki FONTANEDA | FOKU

Raul BOGAJO | FOKU

18.- ELKARREKIN PODEMOS, EZUSTEKO AZKEN BAZKIDEA

Gobernuko arduradun nagusien poza eta Lander Martinez Elkarrekin Podemoseko buruaren deserosotasuna nabari dira joan den abenduaren 27ko irudi honetan. Urkulluren Gobernuak bere azken aurrekontuak onartu berri zituen (aurreko urteko porrotaren ondoren), profil aurrerakoiagoa irudikatzeko aukera ematen zion akordio eroso batekin, bi urtez PPrekin bat egin ondoren.

Elkarrekin eskuak estutu izanak EAJ-PSE-Podemos aliantza ardatz berri bat ixten du hiru erakundetan: alde biko koalizio Gobernua Madrilen, hiru aldeko Gobernua Iruñean (Geroa Bai barne) eta bi aldeko Gobernua Gasteizen.

Raul BOGAJO | FOKU

19.- URTARRILAK 30, ABISU BAT BAINO GEHIAGO

Urtarrilaren 30ean dozenaka mila lagun kalera atera ziren, Eskubide Sozialen Gutunaren deiarekin bat eginez. Mobilizazioa deitzaileak ez jasotzeraino deskalifikatu zuen Iñigo Urkulluk, Maria Chivitek Nafarroan egin zuenaren kontrara, nahiz eta bi erakundeak zeuden interpelatuta, Espainiako Gobernua bezala.

Sindikatuak euren eskaerei gehienez bi hilabeteko epean erantzuteko deia egin diete exekutiboak eta patronalei, bestela «mobilizazioen udaberria» aktibatuko dela adieraziz. Abisu horrek indarra hartu du hauteskundeak aurreratzean.

20.- ZALDIBAR, GIZA HONDAMENDIA ETA KRISI POLITIKOA

Iragan asteko ostegunean Zaldibarko zabortegia erori eta aurretik eraman zituen bertako bi langile ere. Tragediak, gainera, tartean diren administrazioen aurreko eta ondorengo kudeaketari buruzko zalantza larriak azaleratu ditu, bereziki Lakuako Gobernuak baimenetan eta ingurumen ikuskapenean duen erantzukizunagatik.

Biktimek eta herritarrek enpatiarik eza salatu dute (Gobernuko kiderik ez zen hurbildu lau egun geroago arte), lehendakaria eta Exekutiboa hauteskundeak aurreratzeko gai horretan bakarrik murgilduta zeudela ematen zuten egun beltz horietan.

Aritz LOIOLA | FOKU